

§ 168. [Põhiseaduse muutmise uuesti algatamine]

Põhiseaduse muutmist ei saa samas küsimuses algatada ühe aasta jooksul, arvates vastava eelnõu tagasilükkamisest rahvahääletusel või Riigikogus.

Autor *Uno Lõhmus*

- 1 1920. a ja 1937. a põhiseaduses analoogiline säte puudus.
- 2 Põhiseaduse muutmise samas küsimuses uuesti algatamise tingimust ettenägev säte oli olemas nii Adamsi kui ka Raidla töögrupi eelnõus, samuti Põhiseaduse Assamblee 15. novembri 1991. a eelnõuvariandis¹, kuid 13. detsembri 1991. a eelnõuvariandist oli see säte välja võetud.² Põhiseaduse lõppvarianti pandi säte tagasi. Kommenteeritav säte erineb Adamsi ja Raidla töögrupi pakutud sõnastusest selles, et põhiseaduse muutmist ei saa samas küsimuses algatada ühe aasta jooksul arvates eelmise eelnõu tagasilükkamisest, kuna aga Adamsi ja Raidla eelnõu järgi ei saanud põhiseaduse muutmist uuesti panna otsustamisele, mis ei välistanud eelnõu algatamist.
- 3 Kommenteeritava paragrahvi sõnastuse puhul vajavad selgitamist kaks küsimust. Esiteks, kuidas mõista sõnu „samas küsimuses“, ja teiseks, millise ajahetkega siduda eelnõu tagasilükkamist. Selgust keelu kohta algatada põhiseaduse muutmine samas küsimuses põhiseadus ega RKKTS ei too. Küsimust on käsitletud RKKTSi kommentaarides.³ Sealse tõlgenduse järgi tuleb algatuse sisust lähtudes kõigepealt määratleda nii eelmise (tagasilükatud) kui ka uue algatuse objektiks olev instituut (osainstituut) ja võtta seisukoht nende kattuvuse osas. Algatusõigus on lubamatu, kui langevad kokku kaks tingimust: 1) võrreldavate eelnõude objektiks olevad instituudid (osainstituudid) kattuvad täielikult ja 2) võrreldavates eelnõudes pakutav regulatsioon on põhimõtteliselt ühesugune. Sõnastuse muutmine uues algatuses ei tähenda, et tegemist on uue küsimusega. Oluline on sätte eesmärk. Kui uue algatuse regulatsiooni eesmärk ühtib eelmise algatusega, siis on tegemist sama küsimusega. Kuna sätte keskne mõiste on „sama küsimus“, siis ei oma muudatused algatajate ringis õiguslikku tähendust.
- 4 Eelnõu tagasilükkamine hõlmab kõiki juhtumeid, kui eelnõu ei saa nõutavat hääleenamust või kui põhiseaduse muutmise eelnõu lükatakse tagasi esimesel lugemisel Riigikogus (RKKTS § 98 lg 6).⁴
- 5 Ajalise piirangu seadmine uuele põhiseaduse muutmise eelnõu algatamisele samas küsimuses rõhutab põhiseaduse erinevust tavaseadusest ning on täiendav abinõu põhiseaduse stabiilsuse tagamiseks.

¹ V. Peep (toim.). Põhiseadus ja Põhiseaduse Assamblee. Koguteos. Tallinn: Juura 1997, lk 1204.

² Samas, lk 1217.

³ A. Mõttus. – RKKTS § 122, komm. 3 ja 4.

⁴ Vt samas, komm. 5.